

UZ PRIGODNO IZDANJE
“MEĐUNARODNO PRIZNANJE HRVATSKOGA JEZIKA –
POSTIGNUĆE NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU”

priredili Tihomil Maštrović i Lobel Machala,
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, veljača 2011., 288 str.

U veljači 2011., u nakladi NSK u Zagrebu, objavljeno je prigodno izdanje *Međunarodno priznanje hrvatskoga jezika – Postignuće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. Monografija je u cijelosti posvećena uspješnoj inicijativi iz 2008. godine te ustanove na čelu s ravnateljem prof. dr. sc. Tihomilom Maštrovićem, kojom je pred mjerodavnim međunarodnim tijelom za norme (*ISO Registration Authority*, Washington, SAD) zatraženo i postignuto formalno međunarodno priznanje hrvatskoga jezika kroz izmjenu dotadašnje službene kodne oznake u bibliografskoj upotrebi iz *scr* (za tzv. srpsko-hrvatski jezik) u *hrv*.

Poticaju NSK pridružio se Hrvatski zavod za norme, a zahtjev je potom usklađen s Narodnom bibliotekom Srbije te Institutom za standardizaciju Srbije, da bi zatim od gore spomenutog međunarodnog tijela za norme – kako se kaže u uvodu izdanja – bila zajednički zatražena “*izmjena postojećih troslovnih oznaka hrvatskoga i srpskoga jezika iz norme ISO 639-2 za bibliografsku uporabu i njihovo usklađivanje s oznakama u ostalim dijelovima norme ISO 639, na način kako to najbolje odgovara realitetu vremena i nacionalnim interesima svih stranaka potpisanih u zahtjevu, tako da umjesto dotadašnjeg srpskohrvatskog jezika u međunarodnu klasifikaciju jezika uvedu dva potpuno odvojena jezika: hrvatski jezik (s kodom hrv) i srpski jezik (s kodom srp). Dotadašnja oznaka scr, koja se upotrebljavala za hrvatski jezik, skraćenica je za Serbo-Croatian-Roman, dok se za srpski jezik koristila oznaka scc, Serbo-Croatian-Cyrillic. Bibliografska primjena novoga koda hrv, službeno započeta 1. rujna 2008., omogućava jednoznačnu identifikaciju hrvatskih fondova u svjetskim knjižnicama i međunarodnim bibliografskim bazama podataka. Time je ostvareno veliko postignuće za hrvatsku pisanu riječ, a hrvatski jezik, to najvažnije obilježje hrvatskog nacionalnog identiteta, dobio je ravnopravan međunarodni suvereni položaj.*”

Kako bi obilježila ovo postignuće u vezi s međunarodnim priznanjem hrvatskoga jezika te o tome obavijestila hrvatsku znanstvenu, kulturnu i cjelokupnu javnost, NSK je tijekom jeseni 2008. pokrenula niz javnih događanja, a njen je ravnatelj Maštrović objavio više tekstova i novinskih razgovora na tu temu. Sve je to potanko opisano i oslikano u ovdje prikazanoj publikaciji. Dizajner Boris Ljubičić osmislio je prigodni plakat koji je predstavljen kroz hrvatski knjižnični i školski sustav, a akademik Radoslav Katičić održao je nadahnuto svečano predavanje pod naslovom “*Identitet hrvatskoga jezika*” u rečenoj ustanovi 30. rujna 2008. godine. NSK je raspisala i nagradni natječaj za izradbu pisanog i likovnog uratka na temu međunarodnog priznanja hrvatskoga jezika, a Zagrebačka je filharmonija u suradnji s njome u Koncertnoj dvorani “*Vatroslav Lisinski*” 7. studenog iste godine održala svečani koncert. Premda su sve te aktivnosti urodile brojnim čestitkama, zahvalama i

Ocjene i prikazi

pismima podrške Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od strane brojnih hrvatskih ustanova i pojedinaca iz kulturnoga, znanstvenoga, crkvenoga i političkoga života, Hrvatski sabor do objavljivanja ovog izdanja nije proveo u djelo njen službeni prijedlog da se 1. rujna proglasi Danom međunarodnog priznanja hrvatskog jezika.

Iako se na prvi pogled radi o simboličnom koraku, gore spomenuto administrativno postignuće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu treba promatrati u kontekstu jačanja međunarodne prepoznatljivosti hrvatskoga nacionalnog, kulturnog i jezičnog identiteta, ali i još uvijek nezavršene borbe za opće i neprijeporno priznavanje samobitnosti hrvatskoga jezika nakon njegova dugotrajnog, nasilnog i neprirodnog združivanja i unificiranja sa srpskim, osobito ako imamo na umu i danas neprekinuto i snažno djelovanje “zapadnobalkanskoga” unitarističkoga političkog i jezičnog lobija. Sjetimo se samo proračunate i podcjenjivačke kovanice “bosansko-srpsko-hrvatski jezik” ispolitiziranoga sudišta za ratne zločine u Haagu ili pak pojedinačnih pokušaja nametanja naziva “srpsko-hrvatski jezik” u okviru eurointegracionističkih pregovora Vlade RH i Europske komisije o mogućem pristupu Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU (naravno, ukoliko referendumsko većina prihvati jednosmjernu promidžbu i podupre težnje političke “elite” na predstojećem izjašnjavaњу, unaprijed u tu svrhu prilagođenom brisanjem ključnog uvjeta o potrebi apsolutne većine za tako dalekosežnu odluku). Može se spomenuti i uporne nazoviznanstvene pisane i usmene unitarističke eskapade stanovite osječke lingvistice s trajnim boravkom u Njemačkoj (i njenih zagovornika srodnih političkih stremljenja iz reda bučnih medijskih pamfletista).

Na koncu, koristim prigodu pridružiti se svima onima koji upozoravaju da se običaj prešućivanja hrvatskoga imena – ako i u znatno manjoj mjeri nego u ranijem razdoblju jugoslavenskih režima – ipak dijelom nastavio i posljednjih dvadeset godina, dakle i nakon uspostave nezavisne hrvatske države i njene obrane od velikosrpske agresije. Primjera radi, osobito upada u oči činjenica da se vodeća i središnja knjižnica u Hrvata, ta riznica hrvatske pisane riječi, još uvijek službeno zove Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu umjesto Hrvatska nacionalna i sveučilišna knjižnica, dok se hrvatski obrambeni rat za slobodu, nezavisnost i teritorijalnu cjelovitost domovine neodređeno naziva Domovinskim umjesto Hrvatskim domovinskim ratom.

Dr. sc. Mislav E. L u k š i ć